

pripadnosti. Drago Roksandić u tim je prilikama zastupao tendenciju smirivanja uzavrelih strasti i pristupanja dijalogu. Tada je poziv na dijalog ipak prečesto ostajao neuslišan. Dijaloška usmjerenost i nastojanja autora najočitija su možda u intervjujima koji su objavljeni u knjizi. Kao što je prirodno, knjiga *UNIN-u i Danasu* sadrži i negativne osvrtne na djela koja su u metodološkom smislu 1980-ih bila anakrona. Tako „nova historija“ ostaje ključni termin koji okuplja ove radove. Velik dio njih nastajao je pod pritiskom novinarskog *deadlinea* (što i autor priznaje u predgovoru knjizi – za *NIN* je tekstove predavao u „vremenskim tjesnacima“ (str. 27)). Ipak, to ne umanjuje njihovu kvalitetu. Povjesničari nerado to priznaju, ali često najbolje pišu pod vremenskim pritiskom.

Više od svega, ova knjiga nije puki skup članaka, ona je knjiga o duhu hrvatske i srpske historiografije koje su se razvijale u različitim smjerovima, s različitim intenzitetima. Te su dvije historiografije imale i svoje specifične pristupe modernizaciji, a i unutar sebe su posve heterogene u otvaranju metodološkim i teoretskim utjecajima izvana. Tijekom 1980-ih imale su kroničara Dragu Roksandića koji je ovim djelom popisao najvažnije trenutke u njihovom razvoju. Zbog toga, knjiga *UNIN-u i Danasu* ono je što bismo nazvali prvorazrednim izvorom za povijest hrvatske i srpske historiografije na kraju 20. stoljeća. U vremenima kad su se suočavale sa stranim utjecajima preko posrednika i interpretatora, kad su odbijale te strane utjecaje, ali i kad su se međusobno nakostriješeno razilazile. *UNIN-u i Danasu* u tom se smislu može promatrati kao *ego-histoire*, ali i kao prilog intelektualnoj historiji 1980-ih.

— **Tomislav Brandolica**, mag. hist.

Povijest u nastavi,

god X (2012.) br. 2 (20)

Društvo za hrvatsku povijesnicu u jesen 2012. godine izdalo je novi broj časopisa *Povijest u nastavi*. Velikim svojim dijelom ovaj je broj časopisa posvećen znanstvenom kolokviju „Kako poučavati o izgradnji Europe u vrijeme integracije zemalja europskog Jugoistoka“ koji se održao u Zagrebu u studenom 2011. godine. Svoj prilog tako su broju dali prof. dr. Dominique Borne, prof. dr. Étienne François, prof. dr. Peter Geiss, Gabrielle Grosse i prof. dr. Kaspar Maase, od kojih su većina bili i izlagачi na samome kolokviju. U drugom dijelu broj donosi članke Snježane Koren, Tvrtka Božića i Magdalene Najbar-Agičić te ocjene i prikaze, izvještaje sa znanstvenih i stručnih skupova i In memoriam

posvećen Mirjani Gross i Reneu Lovrenčiću, dvama istaknutim imenima hrvatske historiografije koji su preminuli u protekloj godini.

U problematiku znanstvenog kolokvija „Kako poučavati o izgradnji Europe u vrijeme integracije zemalja europskog Jugoistoka“ uvodi nas prof. dr. sc. Drago Roksandić kraćim Predgovorom. Ideja skupa bila je upoznati regionalnu javnost s objavljivanjem zajedničkih francusko – njemačkih udžbenika povijesti i među strukom raspraviti bi li i na koji način takav sustav bio primjenjivim i na europskom Jugoistoku. Uz to, nezaobilazno je bilo i kritički promisliti metodologiju same izrade, ali i recepciju kako među profesorima, tako i među učenicima kojima su konkretni udžbenici namijenjeni. Također, danas je gotovo nemoguće zamisliti poučavanje bez komparativnog te inter- i transkulturalnog pristupa čemu se nastojala pridati pažnja jer, iako se Europa nastoji ujediniti, i dalje se radi o izrazito heterogenom području pa je sukladno tome nužna i adekvatna prilagodba kako primjene povijesti tako i njenoga poučavanja u školama i na fakultetima.

Kako bi se uokvirila slika o održanom znanstvenom kolokviju prof. dr. Dominique Borne problematizira nacionalne povijesti u kontekstu integrirane europske povijesti u izgradnji, a prof. dr. Étienne François govori o konkretnom nedavno objavljenom francusko-njemačkom udžbeniku i u svom ga tekstu prati od ideje, prvih problema s kojima se susretao pa do recepcije i perspektive koju je otvorio. Prof. dr. Peter Geiss bavi se sličnom temom. U dva teksta on sistematizira razlike s kojima su se francuski i njemački sastavljači udžbenika susretali, od različitih metodologija pa do različitih interpretacija što u svakoj sličnoj situaciji u Europi nužno predstavlja transnacionalni konsenzus. Oprimjeruje to oko pitanja Francusko-pruskog rata 1870./1871. godinu i njegova razrješenja u samom udžbeniku. Srednjoškolska profesorica u Francusko-njemačkom liceju u Bucu/Versailles svoja je iskustva Gabrielle Grosse svoja je predavačka iskustva mogla prenijeti i u koautorstvo u njemačko-francuskom udžbeniku povijesti i to vidjevši u njemu priliku da poveže dvije tradicije, sintetizira dvije kulture nastave. I u konačnici, prof. dr. Kaspar Maase ukazuje kako su potencijali kroz 20. stoljeće za transnacionalnu perspektivizaciju i *histoire croisée* u Europi itekako porasli između ostalog i u vidu popularne kulture koja je, pogotovo s novijim generacijama, postala univerzalna.

Na tragu onoga što su pokušali učiniti francuski i njemački kolege sa zajedničkim udžbenikom, članak dr. sc. Snježane Koren govori o teorijskim i praktičnim aspektima poučavanja o interpretacijama i o pristupu učenicima dajući pritom dva primjera – jedan iz srednjega vijeka s interpretacijama o kralju Tomislavu i drugi iz 20. stoljeća vezan za sporazum Cvetković-Maček. Tvrtko Božić iz osnovne škole „Fran Krsto Frankopan“ sa Krka donosi pregled povijesti osnovnog školstva u Baški od 15. stoljeća do danas, a dr. sc. Magdalena

Najbar-Agičić prikazuje promjene koje su zadesile poljsko školstvo nakon 1999. godine kako bi ukazala na važnost upoznavanja hrvatskih stručnjaka s iskustvima u drugim državama.

— **Marta Fiočić**, mag. hist./mag. ethno. et anthrop.

Kroz svijet filma

Srđan Segarić, *Zelići — carski tiskari,*

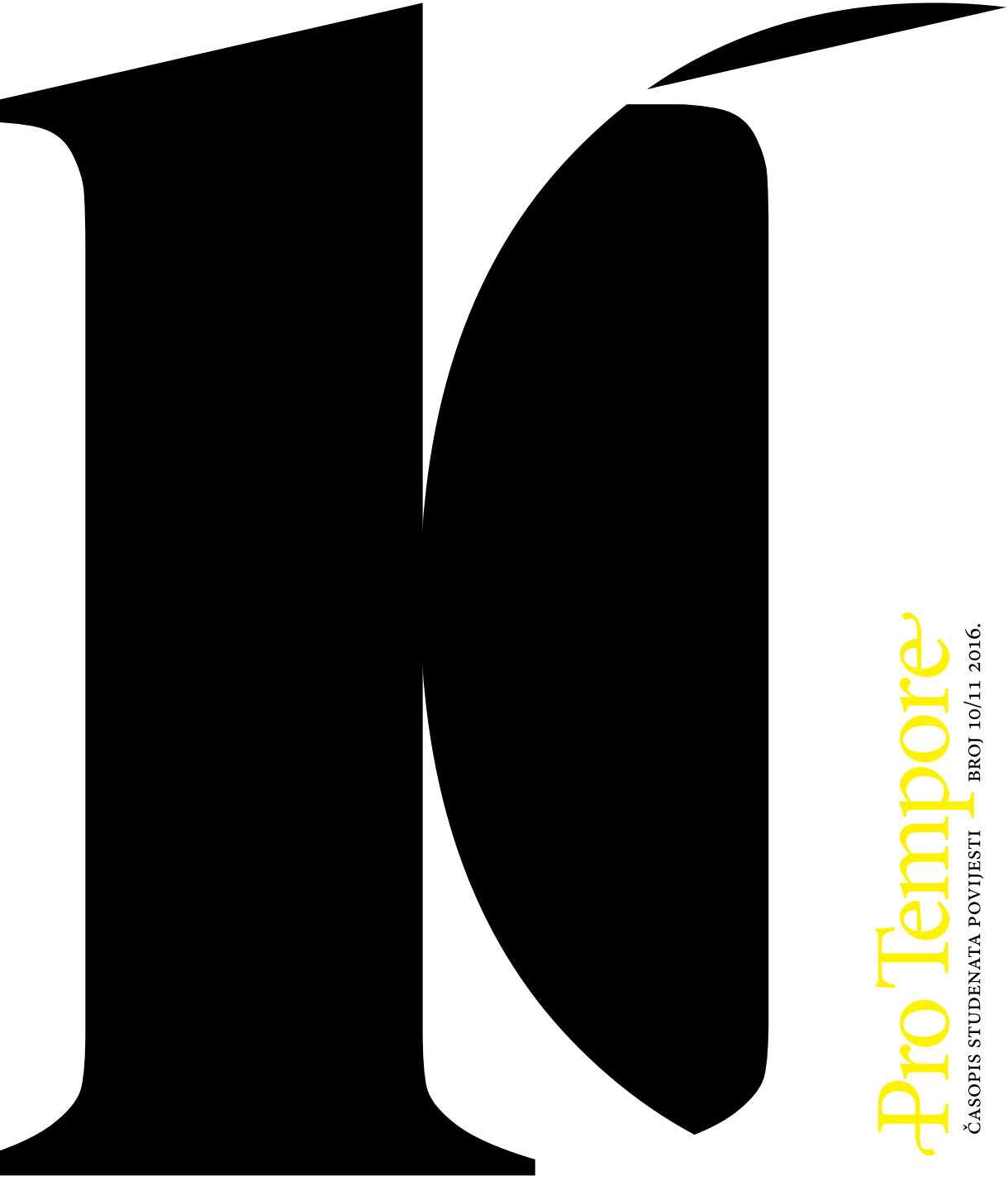
HRT, 2011., 29 min.

Dokumentarni film *Zelići – carski tiskari*, urednika i redatelja Srđana Sergara, prikazuje specifičnu i, za povijest hrvatskih zemalja, poprilično dramatičnu tematiku iseljavanja hrvatskih žitelja i općeljudske težnje za boljim životom u periodu turbulentnog i dinamičnog 19. stoljeća. Tematika filma obrazložena je mikrohistorijskim mikropovijesnim i makrohistorijskim kontekstom, čime mogući opseg publike kojoj je film namijenjen, dobiva na zavidnoj širini.

Makrohistorijski kontekst filma prikazuje razvoj svjetskog ekonomskog sistema i globalnog tržišta kroz povećani industrijalizacijski zamah čija je posljedica, kao potisni, ali i privlačni čimbenik, povećanje migracijske aktivnosti svjetskog stanovništva, napose onoga iz ekonomski siromašnijih i poslovnim mogućnostima oskudnijih krajeva.

Opis teškog ekonomskog stanja u Dalmaciji, za potrebe dokumentarnog filma analizira jedan od dvaju gostujućih povjesničara, dr. sc. Ljubomir Antić. On dodatno pojašnjava motive i ključne faktore iseljavanja stanovništva iz Dalmacije. Osim ekonomskih i demografskih razloga (zaduženost dalmatinskog seljaka, borba usmjerena protiv biljnih bolesti koje nanose velike štete urodu, veliko povećanje stanovništva koje nije u skladu s tendencijom rasta gospodarstva i industrijskog razvoja), dr. sc. Ljubomir Antić posebno naglašava važnost političkih razloga, prije svega neravnomjerne zastupljenosti u obnašanju vlasti i opće ograničenosti političkih prava, zbog čega emigranti sebe više nisu doživljavali samo emigrantima čiji je motiv migracije isključivo ekonomski, već i političkim emigrantima.

Drugi gostujući povjesničar dr. sc. Vjeran Kursar, ujedno i autor scenarija, opisuje situaciju u kojoj se nalazilo Osmansko Carstvo tijekom 19. stoljeća. Zamah modernizacije koji je zahvatio europske zemlje prisilio je Osmansko Carstvo na nužnost provođenja političkih, administrativnih i gospodarskih reformi. Izjednačenje nemuslimana

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI - BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
Godina VIII, broj 10-11, 2016.

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Brandolica

Zamjenik glavnog urednika

Filip Šimetin Šegvić

Uredništvo

Tomislav Brandolica, Marta
Fiolić, Kristina Frančina, Marko
Lovrić, Valentina Nedeljko, Nikola
Seiwerth, Filip Šimetin Šegvić

Urednici pripravnici

Zvonimir Plavec, Vjenceslav
Rupčić, Porin Šćukanec Reznicek

Redakcija

Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Valentina Nedeljko, Zvonimir
Plavec, Vjenceslav Rupčić, Nikola
Seiwerth, Porin Šćukanec Reznicek,
Filip Šimetin Šegvić

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Ivo Goldstein
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tvrtko Jakovina
dr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Drago Roksandić
Marie Scatena, MA
akademik Arnold Suppan
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ Šoljan

Lektura i korektura

Gabrijela Detelj
Marta Fiolić
Ana Jelić
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić

Dizajn i priprema za tisak

DZN studio

Prijevodi s engleskog jezika

Tomislav Brandolica
Tina Miholjančan, prof.
Marija Marčetić
Ivan Markota
Krešimir Matešić
Judita Mustapić
Kristina Videković

Prijevodi s njemačkog jezika

Mirela Landsman Vinković
Filip Šimetin Šegvić
Azra Plićanić Mesić

Prijevodi s francuskog jezika

Jasna Čirić, prof.
Marta Fiolić
Marija Galić
Tea Šimičić

Prijevodi s talijanskog jezika

Tihana Filipčić
Loretta Lanča

Izdavač

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb

Tisak

Mediaprint – Tiskara Hrašćić

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja
uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su omogućili:

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
Studentski zbor
Sveučilišta u Zagrebu

Privatne donacije:

Vesna Miović, I. P., M. Č.

Redakcija časopisa Pro tempore
svim se donatorima iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci!

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
tomislav.brandolica@gmail.com